

Vulkanizovani gonilni jermeni naj se rabijo povsod, kjer je vlažno ali so pa kislinske pare. Če tudi so ti jermeni nekoliko dražji, pa mnogo dalje trajajo. Če tak jermen rad spodrsne, naj se namaže malo s kuhanim lanenim oljem. Z lojem ali mastjo se pa taki jermeni nikakor mazati ne smejo, ker jim škoduje.

Kmetijstvo.

Črtice za čebelarje.

VIII.

Najnevarnejša bolezen čebel je gnjiloba. Kaj je ta bolezen nam že dobro pove ime. Ta bolezen je pravi strah za čebelarje, ker je nalezljiva. Večkrat jo nalezejo čebele celega ulnjaka, da večkrat so za to boleznijo zbolele že vse čebele kacega kraja. Pokončala je že ta bolezen na tisoče in tisoče čebel, marsikakega čebelarja spravila ob vse premoženje.

Ta bolezen uniči zalego in po satju, kjer so bile ličinke, napravi neko zoprno smrdljivo snov, katero le nerade odnašajo čebele. Ta bolezen je pa kaj lahko zaslediti. Po tleh v panju leže rujave mrvice, katere smrde, če jih stareš in sploh iz panja močno smrdi.

Prouzročitelj te bolezni so neke majhne glivice, katere moreš opaziti samo z drobnogledom.

Največja skrb vsacega čebelarja mora biti, da skrbi, da se bolezen preveč ne širi. Zgoraj smo omenili, da na dnu panja leže rujave drobtinice. Te drobtinice prihajajo od gljilega satovja, ko je jelo razpadati. Te drobtinice posebno hitro odpravljajo čebele iz panjev. Preiskave so pa pokazale, da so baš v teh drobtinicah klice glivic prouzročiteljic te bolezni. Zunaj veter raznaša te drobtinice in tako jih zanese v druge panjeve ali pa na cvetlice in čebele jih potem cvetličnim prahom zanese v druge panjeve, v katerih se potem razširi strašna bolezen. Čebelar naj one drobtinice sam pomedu iz panja in sežge.

Proti gnilobi priporoča se več pripomočkov, ali nobeno se še ni pokazalo povse zanesljivo. Priporočala se je kafra, ki se zavije v platneno cunjo in dene v panj. Ravno tako se tudi priporoča eterično olje gumi-jevega drevesa. Dobra je še salicilna kislina, katero je prvi priporočal Gilbert.

Ves panj se mora poškopiti s salicilno kislino. Ravno tako poškopiti s to kislino vse satove, katerim si obrezal že vso gnilo zalego. Čebelam dajej le tekoč med, kateremu si dodal le nekaj salicilne kisline. To škropljenje s salicilno kislino ponavljaj kacic deset dnij.

Nekateri pa kade s salicilno kislino. Najprej denejo mačico v posebno škatljico, potem pa denejo v panj nekako ponev, v kateri je salicilna kislina. To ponev se v v panju greje s špiritnim plamenom. Da čebele ne padajo v ponev, mora se čez vso to pripravo napraviti žična (dratena mreža.) To se ponavlja vsacih šest dnij, dokler ne mine gniloba.

S salicilno kislino doseže se že vspeh, ali ravnanje ž njo je vsekako precej težavno. Gravenhorst priporoča, da se rabi namesto salicilne kisline navadna karbolna kislina, pa ne sčiščena iz lekarne. Za 15 krajcarjev se je dobi cela steklenica. Rabi se notranje in vnanje. Kadar se pokaže ta bolezen, naj se v liter vina dene žlica karbolove kisline. Ž njo se izmije dno panja in pa izletno luknjo. S tem se uniči nalezljiva snov in pa izhlapienje karbolove kisline razkuži tudi satovje. Potem naj se da čebelam tekoče hrane, 1 litru medice ali sladorne vode primeša se dve kaplji karbolove kisline. Čebele tako hrano rade uživajo. To naj se ponavlja na vsacih 8 dnij, dokler bolezen ne pojenja.

Jeseni oglej vse panjeve in nobenega ne pusti čez zimo, v kateri zapaziš najmanjši sled te bolezni. Medu iz takih panjev ne smeš pokladati čebelam, ravno tako pa tudi satja ne devaj v druge panjeve. Panje skrbno očisti s klorovim apnom in tudi dobro storiš če jih precej drugo leto ne rabiš. Orodje, ki se rabi pri čebelah, bolnih za to boleznijo, naj se tudi dobro omije in očisti, da se bolezen ne zanese v druge panjeve.

Kmetijske raznoterosti.

Krompir se mora okopavati, da se zatre plevel in tako dobi več zraka, svetlobe in redilnih snovij za krompir. S okopavanjem se tudi doseže, da se zemlja v vročih poletjih preveč ne presuši, in da vlažnost pride globokeje v zemljo. Zrak tudi skozi zrahljano prst ložje pride do rastlinskih koreninic.

Solnčnično seme je dobra piča za perutnino. Kokoši, katerim se daje to seme, obilneje neso in dobe lepše perje, kar je posebne važnosti, če se kokoši mislijo pokazati na kaki razstavi.

Da kruh ne splesne, je baje dobro, če hlebce deneš, ko so spečeni v vrečo, katere se še drži moka. Vrečca zaveži. Dan predno kruh rabiš, ga vzemi iz vreče, malo poškopri z vodo in deni v klet. Na ta način se baje kruh več tednov ohrani.

Krt. Vrtnarji ne ljubijo krta, ker jim po zemlji napravlja luknje in zatorej mislijo, da napravlja mnogo škode. Res je, da krt slučajno tudi kako rastlinico poškopuje, ali ta poškopovanja niso v nobeni primeri s koristmi, katere imamo od krta. Krt koplje le po manj rodovitni in rahli zemlji, v kakeršni je mnogo škodljivih črvov in ličink, katere podjedajo rastline. Če v kakem kraji krti rastlinam delajo preveč škode, smejo se k večjemu loviti živi, da se potem prenesejo v drug kraj, kjer bodo koristni. Vsekako se pa jim mora varovati življenje.

Poučni in zabavni del.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

266.

Manjema. Njangue. Tippo-Tip.

Kedar je Stanley preiskal jezero, povrnil se je v Udjidji. Ali našel je v žalostnem stanju svojo kara-

vano, katero je bil pustil pod nadzorom Pockocka. Pockock sam je imel silno mrzlico, pet Zanzibarcev je umrlo za kozami, in drugih šest je bilo nevarno bolnih. Pa tudi vse drugo je bilo v neredu, večina mož je komaj čakala, kedaj pobegne. A ko je Stanley povedal, da hoče kreniti v Manjemo, bili pa so najsrčnejši možaki ob glavo, ker so se bali, da jih bodo tam kanibali pojedli.

Stanley naredi energičen sklep. Zbere vse svoje ljudi, in izmed njih odbere 32 mož, katerim je najmanj zaupal. Vkrca jih z dobro stražo, in prepelje na zapadno obalo jezera. Potem prepelje celo karavano, ali puške je dal samo najzanesljivejšim, kajti Stanley je hotel raje zgubiti nekaj slabih plašljivih ljudi kakor eno samo puško.

Kedar so dospeli na drugo obalo jezera, začeli so mu ljudje z novega uhajati, ali Stanley dade nemilo preganjati begunce in obsodi jih na stroge kazni. Njegova energija je premagala naposled kukavščino teh ljudi, in od tega časa se je vzdržala prilično celokupnost karavane, da-si so se pripovedale grozovite povesti o zemljah, skozi katere je imela potovati.

Čim se človek bolje oddaljuje od Tanganike v pravcu proti Manjemi, tem bolje pokazuje priroda svoje dražesti in svojo veličanstvenost. Višine in doline so odete z zelenilom raznih boj, svežih in živih; brežički so polni cvetja, in z dolin puhti prijetna vonjava. Pečine, debla so obrasla z beršljanom, in našarjena z mahom. Povsodi je zemlja rodovita. Ali joj! Te rastline so trde, ostre kot noži, šiljaste kot igle; trstika je podobna bambusu po vzrasti in po oporosti; beršljan je dolg in debel kot vrvi, in perje po drevju je do sto črevljev od tlâ.

V Manjemi je priroda strašna in lepa; človek jo gleda z začudenjem in strahom. Tu je slišal Stanley prvi pot šimpanse, one opice, katere so človeku najboljše podobne.

Kar se tiče domačinov, opaziti je pri njih raznih osobitosti. Orožje jim je kratek meč v lesenih nožnicah, na katerih visé železni ali bakreni zvončki; lahka sulica in silen lesen ščit, velik kot vrata. Obleka jim je ozka pregača od antilopje kože, ali od travne tkanine. Na glavo si natikajo kar si bodi, nekateri si nastavljajo tudi rogove od trde prsti itd.

Ženske imajo velike dolge lase, kar ni navadno pri črnih. Spredaj si jih naravnavajo z vpleteno slamo tako, kakor da imajo slamnik na glavi, zadaj pa jim visé po tilniku. Z veliko košaro hodijo te ženske k potokom in barjem loviti ribe, ali pa po drva za kurjavo.

Manjemci so sicer gostoljubni in dovoljujejo tujcem hoditi v hišo, vendar so na mnogih krajih pobegnile ženske, ko so ugledale ekspedicijo. Pred kot ne, so to storile radi tega, ker so morda popreje trpele od Arabcev, pa so mislile, da je ekspedicija tudi nevarna. Stanley je vedel že popreje, kako je ta

reč, zato pa ni dovolil nobenemu trgovcu udjidijskemu, da ga spremlja, četudi so ga mnogi za to prosili. Do Njangua je šel preiskovalec sam s svojimi ljudmi, in prav je imel. Po raznih selih je Stanley še našel sledove Livingstone-ove. Črnci so se ga še dobro in s pohvalo spominjali, ker je bil nepristransk sodnik Arabcem in domačinom. Mnogi možaki so se sami in zastonj ponudili za nosače, in so se vedli prijazno do ekspedicije. Ali prekrivali pa tudi niso, da jim meso ubitega neprijatelja v slast gré.

Naposled po nekaj prijetnih in neprijetnih dogodkih, katerim se ni ogniti na takem potovanju v nepoznate kraje, dojde Stanley nenadoma do mesta, kjer se spajata reki Lualaba in Luata. Neizmerno oduševljen je prevzemalo Stanleya, ko je gledal to veličanstveno reko. Skrivnost, katera je bila skrita toliko sto let, o kateri se je bavil ves znanstveni svet, čakala je tu, da se odkrije. Naloga Stanleyu sedaj je bila samo, da se spusti po reki k morju, da vidi, ali je Lualaba res Kongo, kakor je trdil Cameron, ali je Nil, kakor mu je zatrjeval Livingstone.

Srečno je Stanley došel v Njangu, veliko trgovinsko središče Arabcev v osrednji Afriki. Tu se je prvi pot sešel z glasovitim Hamed-ben-Mohamedom, ki se sicer naziva Tippto-Tip. Ta mož je odslej igral važno ulogo v odiseji velikega preiskovalca.

Tippto-Tip je človek visoke rasti, mlad, črne brade, brzega in gibkega kretanja, uzor moči in energije. Koža mu je črna, ali lice je razumno in lepo, oči pomežkujejo nervozno, zobje so krasni, sijajno beli. On je, na kratko povedano, one rujave pasmine, katera je v rodu z egipetsko, pa se vendar jasno razodeva arabski tip.

Kot človek dobro vzgojen pozdravi Tippto-Tip Stanleya, in sede ž njim na rogožino in jastuk, ki so ga bili prinesli njegovi robovi. Potem je dolgo premotrival belega človeka z onim bistrim pogledom, kakor da mu hoče brati na obrazu njegove misli.

Tudi Stanley je proučeval Tippto-Tipa, in uvidel je, da ima pred seboj znamenitega moža, morda najznamenitejšega, ki ga je moči najti v osrednji Afriki. Ta Arabec se je oblačil vrlo skrbno, nosil je čisto belo obleko, vedno nov fes, svilen pas, in prstan, okrašen s krasnim srebrnim filigranom.

Tippto-Tip je že popreje spremljal Camerona po teh krajih. Na nesrečo ni angleški pomorski poročnik mogel nastaviti svojega pota proti severu, in zato je šel mimo Konga, in ga ni odkril. Nobeden ni mogel toraj bolje od tega arabskega poglavarja poučiti Stanleya o teh zanimljivih krajih, ki so bili še zaviti v skrivnost. In vse to, kar je povedal Tippto-Tip, potrdili so v ostalem tudi drugi Arabci. Vse je bila še celina, prav taka, kakoršno je ostavil Livingstone. Ta glasoviti potnik je prodril do Njangua, in ker ni mogel več naprej, vrnil se je, in nič več ga ni bilo nazaj.

Kakor je Tippo-Tip zatrjeval Stanleyu, Cameron zato ni mogel dalje prodirati po teku Lualabe, ker ni mogel dobiti dovolj čolnov, in ker so domačini todi naprej neizmerno neprijazni tujcem. Prav to je bil tudi razlog, da ni Livingstone s te strani nastavil svojega znamenitega preiskovanja.

Poučni in zabavni drobiž.

Nenavaden postilec. V vatikanski biblioteki našli so nedavno rokopis, iz katerega je razvidno, da je v začetku 16. veka živel v Rimu človek, ki celi dve leti ni ničesa jel. Sprva so ga v Rimu imeli za svetnika, potem so ga pa obdolžili, da je v zvezi s hudičem, in obsodili so ga v pregnanstvo.

Kongresi v Čikagi. Ob razstavi v Čikagi boče tudi več znanstvenih kongresov. Na teh kongresih bodo imele ženske ravno tako pravico govoriti, kakor moški. Amerikanke pa še s tem niso zadovoljne, temveč priredile bodo same še poseben ženski kongres, na katerih bodo razgovarjale o raznih vprašanjih, ki se tičejo ženske emancipacije. K temu kongresu pride tudi več učenih žensk iz Evrope. Neka Amerikanka je odšla v Evropo, da se z raznimi evropskimi ženskami posvetuje o tej stvari.

Velik demant. Največji demant za „Velikim Mogolom“ brusijo sedaj v Antwerpenu. Neobrušen je tehtal 474 karatov. Pri brušenju bode zgubil, kakor mislijo, kacic 274 karatov. Brušen bode toraj za kacic osemdeset karatov lažji od „Velikega Mogola“ in nekaj karatov težji od ruskega demanta „Orlova“.

Peti mesec jupitrov. Neki ameriški zvezdogled je je našel peti jupitrov mesec (luno).

Velik kos zlata. Na razstavi v Čikagi bode razstavljen velik prirodni kos zlata, katerega so našli v rudnikih države Montana. Ker tehta 225 kil in je vreden nad 700 tisoč avstrijskih kron.

Velikanske kosti. V Kasteljnu na Francoskem našli so kosti človeka, ki je bil skoro dvakrat tako velik, nego so sedaj živeči ljudje. Mikroskopične preiskave so pokazale, da je ta človek bil nenormalno zrasel in se zatorej ne sme iz tega sklepati, da so kdaj živel na svetu sploh tako veliki ljudje.

Mars. Opazovanja Marsa v Ameriki so pokazala, da imajo tako imenovani kanali na Marsu po dve strogo vstrični črti, kakor so tirovi naših železnic, seveda ste jako oddaljeni druga od druge. Iz tega sklepajo že nekateri, da ti kanali niso delo prirode, temveč so jih naredili prebivalci na Marsu.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

(Peta seja. — Dalje.)

15. Posl. Šuklje poroča v imenu finančnega odseka o proračunu deželnega zaklada za l. 1893. Pri tej točki vnela se je dolga debata. Posl. Hribar v daljšem govoru graja najprve deželno upravo, ker ta še zdaj nima resne volje dati slovenščini tega, kar ji gre. Nekateri uradi še zdaj nemški uradujejo in pri javnih napisih daje se nemščini še vedno prednost. Visoka vlada ne spoštuje našega jezika. Vlada kar naravnost prezira zakone ravnopravnosti. Taaffejeva vlada prezira Slovane in protežuje vsak živelj, da le ni slovansk, tako se godi posebno v Trstu z italijanskim življem.

Vlada ga podpira, akopram se ravno ta živelj kaže tolikokrat očitno nasproten naši državi. Zvestim Slovanom ondi se pa ne dovoli niti potrebnih šol. Taka politika je nevarna za državo. Pri vsem tem pa, ko vidimo kako zatirajo našo narodnost, pojavila se je zadnji čas mej nami stranka, na čelu jej ljubljanski knezoškof, ki v svojem glasilu neprestano trdi, da je vera v nevarnosti, ne pa narodnost, četudi je resnica ravno nasprotno. Glede šolskih razmer graja govornik prav ojstro naučno upravo, ker slovenskim učencem ne privošči izobrazbe v gimnazijah. Tudi glede poštnih razmer govornik dokazuje, da se Slovincem kratijo pravice, graja oblastno gospodarjenje poštnega komisarja Cora in prosi gospoda deželnega predsednika, da gleda na to, da se krivice, ki jih je naštel, odpravijo. Posl. Žitnik skuša dokazati, da „Slovenec“ ni glasilo ljubljanskega knezoškofa in da ta še ni storil nobene škode slov. narodu. Dež. predsednik baron Winkler zagovarja vlado in pravi, da najde v deželi vsak Slovenec pravico v svojem jeziku. Poštne razmere niso odvisne od dež vlade. Posl. Tavčar graja postopanje dež. predsednika, ker je ta na njegov govor pri zadnji proračunski debati le malo odgovarjal v zbornici, pač pa potem v svojem uradnem glasilu udrihal po njem in njegovem tovarši Hribarji. Govornik odločno zanikuje, da bi se dajala Slovincem povsod na Kranjskem pravica. Navaja dogodke, da to ni res. Glede sedanjega postopanja Taaffejevega, pravi govornik, da je bolje, da se ta postavi popolno na nasprotno nam stran, bomo vsaj vedeli, s kom se imamo bojevati. Konečno govornik tudi omenja prepira v domačem taboru. Graja odločno postopanje knezoškofove, narodu nasprotne stranke. Znano je, da je Slovenec organ škofov. Značilno dovolj za stranko je to, da celo tako mirnega, vseskozi vzglednega v narodnem boji osivelega rodoljuba, kakor je gosp. Svetec, potiska mej liberalce. Treba je, da se vsa posvetna inteligenca združi v narodno stranko in v obrambo. Sveti duh naj razsvetli knezoškofa Missio, da bode vedel, kako je postopati slov. škofu. Posl. Klun zagovarja knezoškofa, rekoč; da ni nasprotnik družbe sv. Cirila in Metoda in da je slovenščini sploh jako naklonjen. Vera, pravi govornik, bila je vedno na prvem mestu. Govornik tudi trdi, da je škof že mnogo storil za slovensko narodnost. Posl. baron Schwegel zagovarja poštnega komisarja Cora in italijanski živelj v Trstu. Govornik skuša tudi dokazati, da se Slovani protežujejo in Nemci zatirajo. Na to se je seja prekinila in nadaljevala popoldne.

(Konec nasl.)

— Presvetli cesar daroval je za pogorelece v Velikem Otoku 500 gld. iz svoje zasebne blagajnice.

— Svetčev banket, ki je bil minolo nedeljo v Ljubljani, vršil so je vseskozi sijajno in prav častno za prireditelje. Udeležencev, odličnih rodoljubov iz vseh pokrajin slovenskih bilo je nad 180. Hrvatski narod zastopala sta gg. dr. Milan Amruš, prejšnji zagrebški župan, in prof. Josip Pasarič. Govori gg. dr. Ferjančiča, Svetca, dr. Tavčarja, dr. Majarona, dr. Amruša, župana Grassellija, Hribarja, Wuttija, Gabrščka, Ribnikarja, dr. Gregorina i. dr. vzprejeti so bili z velikim navdušenjem. Njegovi prevzvišenosti vladiki Jos. Juriju Strossmayerju v Djakovu poslala se je brzojavna udanostna izjava. Po predlogu slavljencevem nabralo se je za družbo sv. Cirila in Metoda 203 gold. Telegramov došlo je čez 150 iz vseh krajev. Kratko rečeno, narodna ta manifestacija završila se je najsijajneje in tako dala zadoščenja napadeni plemeniti naši družbi sv. Cirila in Metoda in slovenskemu prvoboritelju gosp. Luki Svetcu.

— Novo cerkev, katero so letos začeli zidati v Goričici pri Domžalah dogotovili so minoli teden že do strehe. Tem povodom bila je običajno lepa slavnost.

— Na ljubljanski višji gimnaziji dovolila se je peti razred razdeliti v tri oddelke.